

Legemidler og bilkjøring – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

REGELVERK

Mange legemidler kan påvirke evnen til å kjøre bil. Førerkortforskriften angir at dersom legemidler brukes i et omfang og på en måte som gir helsevekkelse med økt trafikkikkerhetsrisiko, er helsekravet for å kjøre bil *ikke* oppfylt. Dette er et overordnet krav, og førerens ansvar.

Ved all forskrivning er lege ansvarlig for å vurdere behandlingen opp mot helsekravene i førerkortforskriften. Legen skal informere pasienten om å avstå fra kjøring dersom helsekravet ikke er oppfylt.

Førerkortforskriften skiller mellom tre førerkortgrupper; 1: lettere kjøretøy (for eksempel personbil), 2 og 3: kjøretøy tyngre enn 3500 kg og tyngre kjøretøy beregnet for persontransport (for eksempel lastebil og buss). Det stilles strengere helsekrav til sjåfører i førerkortgruppe 2 og 3.

Vil du vite mer?

Førerkortforskriften

www.lovdato.no

Førerkort – veileder til helsekrav

www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen

TEKST: Åse Ertesvåg, apoteker, Vitusapotek Blindern, Oslo, og tidligere Apokus

Trafikkfarlige legemidler

Mange legemidler som kan påvirke kjøreevnen er merket med varsel trekant, men ikke alle, for eksempel visse antipsykotika og antidepressiva. Varseltrekantmerkingen er kun veiledende, og man bør uansett forholde seg til preparatomtalens forsiktighetsregler. For noen sykdommer kan tvert imot bruk av legemidler med varsel trekant være nødvendig for å oppfylle helsekravet, for eksempel ved epilepsi. For flere sykdommer og tilstander må legen vurdere sykdom og tilhørende legemiddelbruk i sammenheng.

Bestemte grenser for doser og tid før kjøring

For noen legemidler har forskriften satt bestemte grenser for doser og tid før kjøring kan skje, forutsatt at bruken ikke gir økt trafikkikkerhetsrisiko og pasienten ikke bruker andre legemidler som kan påvirke kjøreevnen. Legemidlene nevnt under gjelder for førerkortgruppe 1.

Benzodiazepin og -liknende legemidler

Helsekravet er oppfylt ved bruk av:

Oksazepam ≤ 30 mg/døgn*

Diazepam ≤ 10 mg/døgn*

Zopiklon ≤ 7,5 mg/døgn**

Zolpidem ≤ 10 mg/døgn**

Nitrazepam ≤ 10 mg/døgn**

* Stabil legemiddelbehandling bør være oppnådd, det vil si at dose og doseringsintervall har vært uendret i minst 7 døgn og at pasienten følger legens anbefaling om behandlingen.

** Dersom legemidlet er inntatt minst 8 timer før kjøring.

Helsekravet er *ikke* oppfylt ved bruk av andre benzodiazepiner.

Opioider – kortvarig smertebehandling ≤ 7 døgn

Helsekravet er *ikke* oppfylt ved kontinuerlig behandling gjennom døgnet, f.eks. paracetamol/kodein 1 tablett x 3–4.

Ved inntak av inntil én enkeltdose av korttidsvirkende / langtidsvirkende opioid / døgn må man vente minst 8/16 timer før kjøring.

Opioider – bruk > 7 døgn

Helsekravet kan være oppfylt ved bruk av opioider over lengre tid på grunn av toleranseutvikling.

Dette gjelder både ved bruk som smertestillende og ved LAR-behandling. Det stilles imidlertid flere krav, se veilederen.

Antihistamin brukt som sovemiddel

Helsekravet er oppfylt ved bruk av:

Alimemazin ≤ 30 mg/døgn***

Prometazin ≤ 25 mg/døgn***

Hydroksyzin ≤ 30 mg/døgn***

*** Siste dose må være inntatt minst 8 timer før kjøring.

For andre antihistaminer brukt som sovemiddel må lege vurdere det individuelt.

Ved samtidig bruk av to legemidler nevnt over, må dosen av hvert legemiddel halveres for å oppfylle helsekravet. Ved bruk av tre eller flere legemidler nevnt over er helsekravet *ikke* oppfylt.

Andre legemidler

Ved bruk, og spesielt ved oppstart, doseendring eller kombinasjon av flere legemidler innen gruppene antiepileptika, antidepressiva, antipsykotika og andre legemidler som påvirker sentralnervesystemet, eller i samband med legemidlene nevnt over, må lege gjøre en individuell vurdering av trafikkikkerhetsrisiko i hvert enkelt tilfelle.

Hvordan kan farmasøyter bidra?

- Gjøre pasienten oppmerksom på potensielt trafikkfarlige legemidler, og det overordnede helsekravet.
- Informere om dose og tid før kjøring kan skje for de legemidlene som har dette.
- Avklare bruk av andre legemidler som kan påvirke kjøreevnen.
- Oppfordre til å avklare kjøreevne med lege ved bruk av legemidlene omfattet av forskriften i kombinasjon med andre legemidler som kan påvirke kjøreevnen.